

RECENSIE

Beklemmend eerbetoon aan tragische verzetsman Chardon

Brutaal was hij, maar tegelijk ook diepgelovig. Een boek vertelt het verhaal van de gedreven Delftse verzetsman Kees Chardon die ook in Den Haag actief was.

Door Herman Rosenberg

Het kaartenhuis stort in', heet het zeventiende hoofdstuk onheilspellend. En wat een enorm huis was het. De jonge Delftse jurist Kees Chardon (1919-1945) had, gedreven door zijn rechtsgevoel en het gereformeerde geloof, tientallen Joden helpen onderduiken. Hij was onvermoeibaar bezig met het leggen van contacten en regelen van adressen in Delft en Den Haag. Chardon was een spin in het web van de hulp aan onderduikers. 'Er is geen brutaler knaap op de hele wereld dan deze christen-advocaat,' merkte iemand bewonderend maar ook bezorgd over hem op.

Op 18 januari 1944 valt de Sicherheitspolizei, met steun van een aantal beruchte agenten van de foute Documentatiedienst van het Haagse politiekorps, een woning aan de Delftse Spooringsingel binnen. Het is het huis van de familie Chardon, waar ook zoon Kees woont. Hij probeert nog via de tuin te ontsnappen. Tevergeefs. Daarna het bekende patroon. Ondervraging in de Villa Windekind aan de Nieuwe Parklaan in Scheveningen en opsluiting in het Oranjehotel, de beruchte strafgevangenis. Dan deportatie naar Kamp Vught en nog weer later naar Duitsland.

Sonny Boy

Journalist Trudy van der Wees reconstrueert het leven van de verzetsman tot in de details in haar eerder dit jaar verschenen boek 'Kees Chardon, boegbeeld van het Delftse verzet'. Al voor de publicatie haalde het boek in januari het

De gang in het Oranjehotel waar Kees Chardon zat opgesloten. | Foto: 3TO Architecten

nieuws, omdat de arrestatie erin voorkomt van Waldemar en Rika Nods, die aan de Haagse Pijnboom-

Als het 'kaartenhuis' begint in te storten, zit je als lezer bijna met het zweet in je handen

straat een pension drevan waar zij mede op verzoek van Chardon onderduikers opvingen. De bijnaam

van hun zontje Waldy was eerder de titel van de besteller van Annejet van der Zijl en de film: 'Sonny Boy'. Van der Wees ontfaalde hoe een ander in zijn werk was gegaan. Het was de Joodse student Carel Kaufman die de familie Nods verraadde om zichzelf en zijn familie te redden. Met niets dan dood en verderf tot gevolg. Waldemar en Rika, noch Kaufman en zijn familie zouden de oorlog overleven.

Het lezen van dit boek is niet makkelijk. Niet omdat het niet goed geschreven is, integendeel. Het verhaal is dramatisch en pijnlijk en wreed en nog veel meer. Van der Wees wekt om te beginnen Chardon op bewonderenswaardige wijze tot leven. We zien hem onafgebroken in de weer om Joden te redden. We zijn getuige van zijn

fouten: hij was onvoorzichtig en te goed van vertrouwen. En we leren hem kennen als vurige christen. 'Ik heb goede moed en vertrouw op God, Gez[ang] 300A, doch ten eerste verlangend van u te horen,' schrijft hij vanuit het Oranjehotel aan zijn familie. De man die zijn brieven zogenaamd naar buiten smokkelde, blijkt voor de Duitsers te werken. Alweer verraad.

Ondergang

Chardons arrestatie is het gevolg van verraad door de niet-Joodse onderduiker Wim van Herwaarden, die hij had ondergebracht bij de familie Nods. Als daarna de rest van het 'kaartenhuis' begint in te storten, zit je als lezer bijna met het zweet in je handen. Weer verraad, weer een inval, weer arrestaties, weer Joden die hun ondergang tegemoet gaan.

En zo zijn we ook getuige van de ondergang van Chardon zelf. Lang blijft hij inderdaad moed houden en krijgen medegevangenen wel eens genoeg van 'der Pastor' zoals hij werd genoemd in het Duitse werkcamp Helmstedt-Beendorf waar hij terecht komt. De tengere jurist is niet opgewassen tegen het zware werk in een zoutmijn waar de gevangenen een ondergrondse fabriek moesten bouwen. Maar in april 1945, na een zware evacuatie, leeft hij nog. In het verschrikkelijke noodkamp Wöbbelin, waar uitgehongerde gevangenen elkaar naar het leven staan en zelfs kanibalisme voorkomt, 'is hij op een nacht stil heengegaan', volgens een medegevangene. Een paar dagen later arriveren de Amerikanen.

Eerder werd aan het familiehuis aan de Delftse Spooringsingel een plaquette aangebracht ter nagedachtenis van Kees Chardon. Nu is er voor hem een monument in de vorm van dit boek.

Trudy van der Wees, 'Kees Chardon, boegbeeld van het Delftse verzet'. Uitgever: WBooks. Prijs: € 29,95.

JAZZ

SCOTT HAMILTON EN NEDERLANDSE STERREN

Zonder tromgeroef heeft Podium De Nieuwe Kamer (PDNK), met z'n programmeringspartners, een lijst van achttien jazzconcerten vastgelegd die loopt tot in het najaar. Ik kwam die lijst tegen op de site (www.podiumdenieuwekamer.nl) en was aangenaam verrast. Een paar van de jazzmuzikanten op een rijtje die PDNK brengt: saxofonist Scott Hamilton (dinsdag 18 maart, 20.30 uur, Musicon), trompettist Philip Harper (zondag 30 maart, 15.00 uur, Amare), bassist Jasper Somsen (vrijdag 11 april, Leonardo Royal Hotel Promenade), gitarist Dan Nicholas (zondag 20 april, 15.00 uur, Amare), pianist Rembrandt Frerichs (zondag 4 mei, 15.00 uur, Amare), zangeres Fleurine (zondag 25 mei, 15.00 uur Amare), trompettist Gary Kavanagh (zondag 1 juni, 15.00 uur, Amare). Mooie lijst en een stabilisator voor de wankelende wensdroom dat Den Haag maar jazzstad moge zijn en blijven.

Het eerstkomende concert is dus dat van de Amerikaanse blazer Scott Hamilton in

Musicon. Hamilton is en blijft een verhaal apart. Een jazzlegende. Toen hij in 1977 door Carl Jefferson, president van Concord Jazz, op de grote podia werd gezet, reageerde de jazzwereld alsof er een dinosaurius was opgestaan. Iemand met zo'n toon, zo'n klank, zo'n houding in de muziek, dat bestond niet meer. Veel van zijn collega's zaten op de schopstool van de vernieuwing, bij hem de echo's van de groten van daarvoor: Coleman Hawkins, Ben Webster, Don Byas, Lester Young.

Niks geen namaak, puur natuur. Europa had er wel oren naar. En Hamilton kwam, zag en overwon. Met tientallen, uiteenlopende Europese formaties. Ik sprak hem, zo'n dertig jaar geleden, voor het eerst. Toen zei hij: "In Amerika roepen ze wel eens minachtend: wat moet je met al die Europeanen? Dan antwoord ik: Ik heb heel wat minder last met ze dan met jullie. Er wordt daar prima gemusiceerd." Hij had de voorbeelden bij de hand. Drummer John Engels ('a real artist') en wijlen pianist Cees Slinger:

"Die kan prachtig soleren, mooi materiaal aanreiken, maar weet ook precies wanneer hij zich ondergeschikt moet maken."

In Musicon Den Haag speelt Hamilton met Nederlandse jazzmuzikanten van wie

Een stabilisator voor de wankelende wensdroom dat Den Haag maar jazzstad moge zijn en blijven

drummer Eric Ineke alweer jaren een van zijn vaste begeleiders is, wanneer hij hier te lande speelt. Baas op de bas is Marius Beets en als 'nieuweling' aan de piano Timothy Banchet in plaats van de 'geplande' pianist Rein de Graaff, 82 inmiddels, die verstek

moet laten gaan. Banchet is het soort jazzmuzikant dat zijn muzikale persoonlijkheid graag in dienst stelt, zonder zijn eigenheid te verliezen. Smaakvol, toch persoonlijk en liefdevol. Van drummer Eric Ineke weten Hagenaars dat hij 'as 't effe kan' met veel muzikanten, jong, oud, leerlingen, meespeelt als die hebben wat hij essentieel vindt voor de jazz: swing en de blues. "Ik wil niet ouderwetse klanken, maar dat is nog altijd de basis," zei hij in een groot interview op de internationale site All About Jazz.

Over zijn werk schreef Ineke het autobiografische boek 'The ultimate Sideman' en zijn laatste cd heet 'Swing Street' (Timeless) met saxofonisten Sjoerd Dijkhuizen en Tineke Postma plus de Belgische trompettist Nico Schepers (The Eric Ineke JazzXpress). Ze spelen de muziek van Cannonball Adderley. Jazz van internationale allure. In september zijn ze er pas mee in Den Haag. Voor die tijd dus of de cd of Spotify.

Bert Jansma

